

Antikos įtaka Motiejus Strijkovskio *Kronikoje*

Lenkų kalba parašyta M. Strijkovskio (1547 – apie 1590) „Lenkijos, Lietuvos, Žemaičių ir visos Rusios kronika“ (sutrumpintai – *Kronika*) yra pirmoji publikuota (1582) Lietuvos istorija. Tirti Antikos įtaką joje yra labai svarbu norint geriau išaiškinti autentiškus *Kronikos* faktus, juos atskirti nuo autoriaus interpretacijų.

Pašaukimą rašyti Lietuvos istoriją knygos pradžioje pateiktoje autobiografijoje M. Strijkovskis išreiškia simboliškai pavartodamas graikų mitologijos vaizdinius: Apolonas, apiplovęs jaunuolį Helikono kalno šaltinyje, įteikė lyrą, kūrybos procese su juo darbavosi Mūza. 1574–1575 m. paskirtas į diplomatinę pasiuntinybę Turkijoje, M. Strijkovskis lankėsi antikinio pasaulio vietose Italijoje, Graikijoje. Jas identifikavo susiedamas su antikinės mitologijos herojais: Herakliu, Ikaru, Fajetonu, Jasonu ir daugeliu kitų. Pasakodamas Lietuvos istoriją citavo žymius praeities autorius: Homerą, Platoną, Aristotelį, Sokratą, Seneką. Lietuvių metraščiuose aptikęs lietuvių kilmės iš romėnų teoriją, ją rėmėsi. LDK kunigaikščių genealogiją išvedė iš romėnų patricijų. Net veždamas į Karaliaučiaus leidyklą publikuoti *Kronikos* rankraštį, žvalgė Baltijos pakrantę, norėdamas nustatyti vietą, kurioje kadaise buvo išsilaipinę į Lietuvą laivais atvykę romėnai. Aprašydamas senąjį baltų (lietuvių, prūsų) tikėjimą, vietos dievus romėnų religijos pavyzdžiu vadino lotyniškais vardais (Penatai, larai) pagal tai komentavo ir jų atributus, funkcijas.

Visa tai rodo, kad Motiejus Strijkovskis buvo plačių interesų Renesanso epochos atstovas.